

Bene Zoltán

SZÜKSÉGFŰ

Utoljára zarándokolt el az eperfákhoz. Állítólag a dédapja ültette őket, amikor elhatározta, hogy selyemhernyókat fog tenyészteni. Ő volt az első a faluban. Később egyre több család csapott föl selyemtenyésztőnek. Ma már senkit nem érdekel a múltnak ez a része, többnyire nem is emlékeznek arra, hogy valaha a megélhetésük függött holmi karcsú, fehér, csupaszn hernyóktól. Az eperfák nagy részét kivágták, mert mocskolnak. És bizonyos szempontból valóban veszélyes elbiciklizni alattuk. Ha az ember ruhájára pottyan egy szem eper, nincs az a mosópor, ami kivinné a foltot az anyagból. Most is vastagon teríti be a fák körüli talajt a feketére aszott termés. Mintha vértócsákban hevernének az összetiport eprek. Kinyújtózik, elér néhány alsóbb ágat. Az eperfa termését (a fai epret, ahogy nevezték) mindig a kedvenc csemegéi között tartotta számon. Két maréknyit megevett most is. A markát sötétkékre, szinte lilára festette az eperlé. Hiába dörzsölte a fa oldalához, vagy a fűbe, alig kopott a szín. A szomszédos fehérper-fáról is szedett egy keveset, a szájába tömte, mohón nyelte, habzsolta. Aztán hazaindult. Hosszúra hagyott szőke fűrtjeibe belekapott a hirtelen föltámadó, majd íziben elcsöndesedő szél. A fejbőre azonnal viszketni kezdett a homoktól.

A falut lassan végérvényesen meghódítja a homok. Mindenhová beeszi magát. Az ablaktáblák közé, a padlásokra, a roskadozó tyúkólakba, a kutyaházakba, az autók utasterébe és motorházába, a gatyakorcba, a melltartók alá, a fülek mögé, a hónok alá, a zsírpárnák közé. Mindenüvé. A határban a fokozatosan kiszáradó, elvadult, gondozatlan gyümölcsösöket és a szőlők maradványait is módszeresen temeti maga alá. Csak az autóhifiket gyártó üzem környéke zöldell.

- Arrafelé nem szeretek sétálni - szögezte le a lány.
- A gyár környékén? - kérdezett vissza a fiatalember, mintha nem értette volna, mire utal a másik.
- Igen, arra. Hiába szép a környezete, nem szeretem.
- Nem is kell azt szeretni. Rideg, művi világ.

Utoljára sétálok körbe, mondogatta magának a fiú, utána fölszállok a teherautó platójára, és soha többé nem térek vissza. Nehéz volt

elképzelnie, miként lesz ezután. Idegen helyen. Ugyanakkor azt sem tudta, mi történne, ha maradnának.

- Semmi jó nem származna abból, kisfiam - mondta az anyja.

A fiú nem kérdezett semmit. Egy szót sem szólt. Jól értette az anyját. Nem kellett egymás gondolataiban olvasniuk, nem kellett ehhez nagy tudomány, vagy különleges képesség. A nyilvánvaló, az nyilvánvaló.

- Az egész világ lassan olyanná válik - magyarázott a fiatalember.

- A természetesség kiveszik. És egyéb erények is kihalnak.

- Arra gondolsz például, hogy az emberek egyre gátlástalanabbak minden tekintetben? - kérdezte a lány.

A fiatalember hosszas fejtegetésekbe bonyolódott. Koromfekete haja úgy nyelte el a napsugárzást, akár kiszáradt szivacs a vizet. A lány azon tűnődött, nem kap-e hőgutát, ha még sokáig a tűző napon maradnak.

A fiú csigalassúsággal poroszkált a porban. Rugdosta maga előtt a kavicsokat. Régi szokása szerint négyet egyszerre. A négy kavics öt-hat rúgásig is kibírta, hogy ne négyfelé szaladjon. Talán helyesebb volna úgy fogalmazni: a fiú öt-hat rúgásig tudott koncentrálni, és egyfelé irányítani a kődarabokat. Aztán egyszerre csak négyen négyfelé gurultak. Ez a világ rendje. Köpött egyet. A nyálát is befogta a fai eper lilás színű leve.

Az utca végén jobbra is fordulhatna, de kizártnak tartotta, hogy megteszi. A lába biztosan nem vinné arrafelé, a domb irányába. Ami a tanár úr szerint kunhalom. Az északi oldalára az utóbbi években fölkapaszkodott a homok. A tetején sokáig egy kunyhó álldogált elhagyatottan, míg a szelek végleg szét nem hordták. A dédanyja szerint valaha a garabonciás lakta azt a kunyhót, s ha kiállt az ajtaja elé és a botját megpörgette a feje fölött, a pusztán végigvágta a viharménes. Kisgyerekkorában még valóban kunyhó formája volt az építménynek. Aztán már nem mutatott többet egy halom korhadt fánál.

- Alighanem most sincs másként - vigyorgott a fiatalember.

- Most még rosszabb - vonogatta a vállát a lány, és a fiatalember napfényben csillogó, koromfekete haját bámulta.

A fiatalember buzgón bólogatott.

- Mindig azzal jönnek - hadarta -, hogy a régi időkben így meg úgy, miközben semmivel se voltak jobbak.

- Lehetőségük kevesebb akadt - vetette közbe a lány.

- Okos vagy - állapította meg a fiatalember, és a lány halántékához nyúlt az elszabadult tincshez. Egy katicabogár gabalyodott a vékony hajszálakba. A fiatalember kiszabadította, ráhelyezte a keze fejére. A bogár szaladgált föl s alá, végül megunta, szárnyra kapott.

- Nem harlekin katica volt? - követte a tekintetével a lány a rovar röptét.

- Meglehet - mosolygott a fiatalember. - De hát ő is Isten állatkája.

- Nagymamám használta ezt a kifejezést gyakran - jegyezte meg a lány elérzékenyülve.

Az utca kihalt volt. Csupán egy-egy kóbor kutya poroszkált rajta keresztül olykor. A házak mintha mind lakatlanok lennének, pedig a fiú tudta, hogy szinte mindegyikben élnek. Emlékezett azokra az időkre, amikor még mindenki a kertjét művelte munka után. De azok az idők már elmúltak. A legtöbb portát befüvesítették, egyiket-másikat leaszfaltozták, lebetonozták. Néha lányok és asszonyok napoztak a kertekben, de a bőrüket irritáló, pórusaikat eltömítő homok miatt egyre ritkábban. Újra megvakarta a fejét.

- Egy másik van ott, azért viszket - mondta komoly arccal a fiatalember. - Várj, leszedem.

A klasszikus hétpettyes katica maga alá húzta a lábait a tenyerében.

- Félénkebb, mint a másik - piszkálta meg a lány a kitinpáncélt. A bogár nem mozdult. A fiatalember egy útszéli fa törzsére helyezte, a kéreg repedésébe.

- Régen félénkebbek is voltak az emberek, nem? - vetette föl a lány.

- Vagy ezt is csak mi gondoljuk így, innen?

- Innen vagy onnan? - kérdezett vissza a fiatalember. - Minden csak nézőpont kérdése. Nem?

A lány nem válaszolt. Erről a kijelentésről minden épelméjű ember tudja, hogy durva közhely. Hallgatott, nem akarta elrontani. Ez a koromfekete haj és ez a parázsló szem nem olyannak tűnt, amiért nem volna kár, ha elrontja.

Elromlott szépen lassan minden, gondolta a fiú. Még mindig csak állt a kereszteződésben, jobbra pillantgatott. Nem látszott a domb, de tudta, hogy ott van. Bogáncsok az oldalában. Hányszor mászta meg, hányszor szúrták össze meztelen lábszárát a növények.

- Ez a közönséges barlangó - mutatta a tanár úr. - Szükségfűnek vagy hentericskórónak is nevezik, fél méternél magasabbra nem nő. Minden levele szúrós tövisben végződik. Vagyázni kell vele.

- Szükségfü - suttogta a fiú. - Libatopféle. Jól tudom, tanár úr. Bondor, sósika, kamborz, kamborcs, számtalan neve van, tanár úr.

Szinte érezte magán a tanár úr bölcs tekintetét.

- Kár, hogy maga is elment, tanár úr - motyogta. - Tudja, megyünk mi is. Nem maradhatunk...

- Azok után, amiket elmondtál, úgy vélem, te egy különleges lány lehetsz - jelentette ki a fiatalember. Egy koromfekete hajtincs a homlokába hullott. A tekintete simogató volt, már-már bársonyos. A lány elpirult, lesütötte a szemét.

- És ha látnád magad, milyen bájosan pironkodsz! - nevetett föl a fiatalember.

- Senki nem beszél már így - terelte el a szót a lány. - Bájos, pironkodsz, úgy vélem...

- Mert nem olvasnak, csak a filmeket nézik meg játszanak az X-Boxon - a fiatalember hangjában mintha bujkált volna némi irónia. Azért erre a lány nem vett volna mérget.

- Én olvasok - mondta szemérmesen.

- Tudom. Éreztem rajtad.

Újabb szellőkés támadt, a homokot a fiú szemébe szórta. Könnyezni kezdett. Hagyta, hadd folyjanak le a könnyek az arcán, mossák ki a homokot a retinájából, a könnyecsatornájából. Végül elindult. Balra. Egy kóbor kutya az autótút kellős közepén kuporgott. Éppen szart. Az utat is finom homok fedte, mint szinte mindent. Autók, amik föl-kavarhatták volna ezt a bevonatot, ritkán jártak arrafelé. A főutcán, ami egyúttal főút is, ott igen, de ezekben a hátsó utcákban szinte soha.

- Évek óta nem beszéltem olyan fickóval, aki szeret olvasni - tudálékoskodott a fiatalember. - Lányokkal már inkább, de az más, egészen...

Hirtelen félbeszakította saját magát. Megtorpant, és a lánynak szögezte a kérdést:

- Nincs kedved fölmászni a dombra?

A lány nem felelt azonnal. Mire odaérnek, szürkülni fog.

- Dehogynincs! - vágta rá aztán gyorsan, nehogy a fiatalember megsértődjön a vonakodása miatt. - Nekünk azt tanították az iskolában, kunhalom.

- Naná, hogy az! - a fiatalember lelkesen helyeselt.

Mire a fiú hazaért, a teherautó már a ház előtt állt. Az ingóságok a platón, a ponyva alatt.

- Na, csakhogy! - fogadta az apja. - Ugorj majd föl hátra, ha szétnéztél még egyszer odabent. Nehogy itt maradjon valami fontos.

A fiú a fejét rázta. Nem akart bemenni a házba. Fölkapaszkodott a ponyva alá.

- Én apáddal együtt a fürkében utazom, jó? - nézett rá az anyja.

- Persze - kényszerített egy mosolyt az ajkára a fiú.

Egy elszáradt szükségfű hevert a teherautó mögött, a tisztára söpört betonon.

A nővére fáradt arca jutott eszébe. Amikor átölelték egymást a vasútállomáson, és ő a kiengedett hajába fúrta a fejét. Állítólag Írországból, a nagynénjüknél jobb neki. Az e-mailekben mindenesetre azt írja. Ott olyan vörösek az emberek, amilyen ő. És arrafelé koromfekete hajú fiatal emberek sincsenek sokan. Bár nagyon jól tudta, hogy ez nem így van. Már mindenütt vannak mindenféle emberek. Bizonyos értelemben mindig is voltak mindenütt mindenfélék.

- A szükségfű közben végig szúrta a hátam, a seggem, a lábam - szipogta a lány. - És olyan folt maradt alattam a földön, mint a feketeeper-fák alatt szokott, amikor hullik a túlrejtett eper. De tudod, öcsi, az a legfurcsább az egészben, hogy jobban emlékszem a szükségfű szűrésére, mint a többire...

Talán jobb is, ha nem emlékszel másra, gondolta a fiú. A szükségfű szűrése nem is olyan elviselhetetlen.

